

T.a.v. de directies van residentiële voorzieningen in
de jeugdhulp en de CKG

Procedure voor het melden van en richtlijnen bij het omgaan met een outbreak van COVID-19 in een residentiële jeugdhulpvoorziening en CKG – 30 april 2020

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Uit de contacten met het werkveld merken we dat de situatie in de jeugdhulpvoorzieningen momenteel onder controle is. Dit is niet het minst te danken aan de vele inspanningen en de professionaliteit van alle medewerkers. We willen je hier uitdrukkelijk voor danken.

We kunnen echter niet uitsluiten dat er zich alsnog een outbreak in een voorziening voor zou doen. We horen hierover een grote bezorgdheid en een sterke vraag naar richtlijnen, zeker voor wat de residentiële voorzieningen betreft. De voorbije dagen hebben we dan ook met alle betrokken instanties intensief overleg gepleegd om hiervoor tot een voor de jeugdhulp passend kader te komen.

Deze rondzendbrief bevat, in deel 1, een aantal preventieve acties die een voorziening kan ondernemen. Deel 2 schetst de procedure die gevolgd moet worden bij een outbreak, onder meer in functie van het verkrijgen van beschermend materiaal. In deel 3 geven we zo concreet mogelijk de stappen weer die in dergelijke situaties gezet moeten worden.

Om de situatie permanent op te kunnen volgen en, waar nodig, gepast en snel ondersteunende acties op te kunnen zetten, is een accurate monitoring noodzakelijk. We vragen daarom dat je nauwgezet aan de dagelijkse bevraging mee blijft werken. Enkel op die manier kunnen we de prevalentie van (vermoedelijke) besmetting bij cliënten en medewerkers in beeld houden, om waar nodig onderbouwd structurele acties op te zetten.

1. Preventieve acties

Om gewapend te zijn als er zich een outbreak voordoet, neem je best een aantal preventieve acties.

- Stel een outbreakteam samen. Een dergelijk team kan bestaan uit de directie, de arts verbonden aan de voorziening of betrokken huisarts(en), en verantwoordelijken binnen het begeleidend en ondersteunend personeel. De precieze samenstelling hangt uiteraard af van de grootte en de interne organisatie van de voorziening.
- Maak een outbreakplan op:
 - o Overweeg of cohortzorg haalbaar is in de voorziening en inventariseer desgevallend welke aanpassingen hiervoor uitgevoerd moeten worden.
 - o Maak een plan op hoe zieke cliënten geïsoleerd kunnen worden: op de eigen kamer of in een aparte ziekenboeg.
 - o Maak op voorhand duidelijke afspraken rond volgende topics:
 - omgaan met beschermingsmaterialen;
 - omgaan en reiniging van andere materialen en eventueel werkkledij;
 - regels voor poetsen en bijkomende acties bij besmetting.
 - o Maak afspraken wie welke instanties/personen/familie verwittigt bij een (vermoedelijke) besmetting.
 - o Maak op voorhand een olijsting van personeelsleden die extra ingeschakeld kunnen worden. Maak een overzicht van taken die werkelijk noodzakelijk zijn, en hoeveel VTE daar nog op ingezet moet worden. Bekijk of het haalbaar/mogelijk is om vrijwilligers in te schakelen.
- Voorzie in de mate van het mogelijke in psychologische ondersteuning van het personeel. Denk bv. aan planning van voldoende rustperiodes, zodat mensen ook op langere termijn vol kunnen houden. Zorg voor een aanspreekpunt waar personeel terecht kan met hun vragen, angst, ... Uiteraard spelen ook de vertrouwenspersonen of de externe preventieadviseur hier een belangrijke rol. We verwijzen in deze context ook naar www.dezorgsamen.be.
- Neem al uitgebreid kennis van de hygiënische en beschermingsmaatregelen die je zowel voor als tijdens een outbreak in moet voeren. Je kan je hierbij baseren op de richtlijnen, zoals opgenomen in COVID-19: aanbeveling voor residentiële collectiviteiten: https://covid-19.sciensano.be/sites/default/files/Covid19/COVID-19_procedure_collectivity_NL.pdf.

2. Procedure bij outbreak in een jeugdhulpvoorziening

We benadrukken dat onderstaande richtlijnen niet preventief bedoeld zijn, maar enkel curatief, wanneer een outbreak zich voordoet.

2.1. Definitie outbreak

We hanteren de intersectoraal afgestemde definitie van een outbreak: een situatie waarin in één leefgroep minimaal twee minderjarigen of personeelsleden vermoedelijk of vastgesteld besmet zijn. Vastgesteld besmet betekent dat een persoon effectief getest of radiologisch bevestigd is; een persoon is vermoedelijk besmet bij symptomen van een acute infectie van de bovenste of

onderste luchtwegen die nieuw verschijnen of, bij een persoon die chronische respiratoire symptomen vertoont, die erger worden. Het is uiteraard de huisarts die vaststelt of een minderjarige (vermoedelijk) besmet is.

2.2. Wie te verwittigen

- Uiteraard moet bij een vermoedelijke besmetting onmiddellijk een arts gecontacteerd worden.
- De arbeidsgeneesheer wordt op de hoogte gebracht.
- Het team Infectieziektebestrijding en vaccinatie van het agentschap Zorg en Gezondheid moet door de directie of de arts op de hoogte gebracht worden. Deze dienst staat in voor ondersteuning inzake preventie en uitbraakbeheersing en geeft adviezen met betrekking tot de (para)medische aspecten. De contactgegevens en bereikbaarheid van regionale diensten infectieziektebestrijding zijn terug te vinden in bijlage 1.
- Uiteraard worden ook de ouders of andere opvoedingsverantwoordelijken op de hoogte gebracht.

Naast opname in de dagelijkse registratie, meld je via voorzieningenbeleid@opgroeien.be aan Opgroeien dat een dergelijke situatie zich heeft voorgedaan, en over hoeveel minderjarigen het gaat. We zullen onmiddellijk met de voorziening contact opnemen om als klankbord te fungeren, en de nodige ondersteunende stappen zetten. Die ondersteuning bestaat uit:

- onmiddellijke telefonische contactname om ons van de situatie te vergewissen. Indien nodig kunnen andere ondersteunende actoren betrokken worden;
- de opstart van de procedure voor levering van beschermend materiaal. We doen al het mogelijke om dit materiaal zo snel mogelijk na de melding in de betrokken voorziening te leveren.

3. Richtlijnen bij het omgaan met situaties van outbreak

Uiteraard wordt het outbreakteam van de voorziening geactiveerd dat de situatie opvolgt, acties coördineert en Opgroeien op de hoogte houdt. We raden aan een verhoogde alertheid te hebben voor symptomen bij alle medewerkers en cliënten.

De specifieke richtlijnen laten zich als volgt samenvatten:

- Blijf zoveel mogelijk de preventieve richtlijnen die de algemene hygiëne bevorderen naleven.
- Gebruik zoveel mogelijk aparte ruimtes.
- Draag beschermingsmateriaal.

We verwijzen ook naar de richtlijnen van Sciensano die ook voor minderjarigen in voorzieningen bijzonder bruikbaar zijn: https://epidemiowiv-isp.be/ID/Documents/Covid19/COVID-19_procedure_hygiene_NL.pdf.

Mocht de medische toestand van een minderjarige slechter worden, gaan we er uiteraard van uit dat de huisarts gecontacteerd wordt i.f.v. verdere behandeling en/of doorverwijzing.

a. Blijven naleven van de preventieve richtlijnen die de algemene hygiëne bevorderen

- Stimuleer de toepassing van de gekende hygiënische maatregelen (social distancing en handhygiëne).
- Het is aangeraden om posters en flyers over handhygiëne en social distancing zichtbaar op te hangen. Deze zijn in verschillende talen verkrijgbaar bij de regionale gezondheidsautoriteiten.
- Zorg voor voldoende zeep, ontsmettingsmiddel op basis van alcohol voor de handen, papieren zakdoekjes en vuilbakken. Het is aangeraden om zeep of ontsmettingsmiddelen beschikbaar te stellen in gemeenschappelijke ruimten (badkamer, keuken, eetruimten, enz.) en bij de ingang van het gebouw.
- Ventileer regelmatig de (woon)ruimtes.

b. Gebruik zoveel mogelijk aparte ruimtes

- Een minderjarige die (vermoedelijk) besmet is, wordt voor een periode van zeven dagen onmiddellijk in afzondering geplaatst in zijn kamer of in een ziekenboeg, ook om te eten en te slapen.
- Verlucht de kamer zo vaak mogelijk.
- Indien cohortzorg niet mogelijk is, probeer in elk geval het aantal begeleiders dat met zieke kinderen contact heeft te beperken.
- De begeleider wast zijn handen voorafgaand aan elk contact met de minderjarige.
- Vermijd dat een zieke minderjarige circuleert in de voorziening en laat hem in de mate van het mogelijke een aparte badkamer en een apart toilet gebruiken. Als dit niet mogelijk is, moeten de douche en toilet frequent, bij voorkeur na elk gebruik, schoongemaakt worden. Dat kan met een gewoon schoonmaakmiddel.
- Gebruik apart materiaal voor de zieke en was grondig na gebruik: eet- en drinkgerei, handdoeken, tandenborstel, beddengoed, ...
- High touch materiaal - zoals tafelloppervlaktes, nachtkastje, deurklinken, lichtschakelaars, afstandsbediening, telefoon ... - wordt dagelijks gereinigd met 4% javel of gewone reinigingsproducten.
- Als de zieke minderjarige hulp nodig heeft bij de dagelijkse verzorging, gebruikt de begeleider persoonlijke beschermingsmiddelen.

We begrijpen dat bovenstaande maatregelen zeker voor de jongste kinderen bijzonder moeilijk te realiseren zijn, daarom verkennen we momenteel of we voor deze doelgroep op korte termijn nog specifiekere, aanvullende richtlijnen uit kunnen werken.

c. Beschermingsmateriaal bij zieke kinderen

Volgend materiaal is aanbevolen in de omgang met kinderen die ziek zijn:

- Zeep
- Wegwerpzakdoekjes
- Alcoholgel, 70%
- Vuilbakken die je kan afsluiten
- Chirurgische mondmaskers
- Handschoenen
- Wegwerpschorten met lange mouwen. Indien er geen wegwerpschorten met lange mouwen zijn, kan een linnen schort gebruikt worden die op de kamer van de bewoner blijft (opgehangen met de buitenzijde naar binnen). De schort moet tweemaal per dag vervangen worden en gewassen worden op 60 graden.
- Beschermbril, indien er procedures zijn waarbij bv. aerosol gegeven moet worden

Voor de minderjarige:

- Laat de minderjarige een chirurgisch masker dragen indien er een andere persoon op de kamer is.

Voor de begeleider :

- Chirurgisch mondmasker
- Handschoenen
- Wegwerpschorten met lang mouwen
- Beschermbril bij bepaalde procedures zoals een aerosol toedienen

Voor het gebruik gaan we uit van één mondmasker per (vermoedelijk) besmette minderjarige per dag. Indien er niemand anders in de kamer aanwezig is, mag de minderjarige het mondmasker rond de hals dragen (maar nooit in de zak), of mag het voorlopig bewaard worden op een plaats zonder besmettingsgevaar (vb. in een papieren omslag). Het mondmasker mag nooit aan de voorzijde aangeraakt worden en mag nooit buiten gedragen worden. Indien het masker rond de hals hangt of apart bewaard wordt, moet het weer opgezet worden wanneer er contact is met een begeleider. Na het opzetten moeten de handen gewassen worden met water en zeep en afgedroogd worden met een propere handdoek. Indien mogelijk wordt ook sociale afstand gehouden in de kamer.

Voor wat de medewerkers betreft, gaan we ervan uit dat enkel begeleiders die in rechtstreeks contact komen met (vermoedelijk) besmette minderjarigen een mondmasker dragen. Dit betreft dus uitsluitend begeleiders die op de kamer van die minderjarigen of, in voorkomend geval, in een ziekenboeg van een voorziening komen.

We gaan uit van het principe dat een begeleider in een shift één mondmasker gebruikt. Dit mondmasker wordt gebruikt, ongeacht de opeenvolging van interventies. Het mag dus met dat doel bijgehouden worden (gedragen rond de hals) maar nooit in de zak. Het mondmasker mag, onder andere tijdens pauzes, voorlopig bewaard worden op een plaats zonder besmettingsgevaar

(bv. in een geïndividualiseerde papieren omslag of in een uitwasbare gepersonaliseerde bak), het mag nooit aan de voorzijde aangeraakt worden en het moet onmiddellijk verwijderd worden zodra er macroscopisch zichtbare vlekken op zijn.

Het verdient aanbeveling, zowel om de contacten tussen verschillende personen te beperken als om de mondmaskers rationeel te gebruiken, dat slechts een beperkte ploeg van begeleiders de zorg voor zieken opneemt. Het virus wordt vooral verspreid via hoesten, het is dus belangrijk dat de zieke minderjarige zijn masker draagt, dat er in de mate van het mogelijke voldoende afstand gehouden wordt en bij het op- en afzetten van het mondmasker de correcte handhygiëne toegepast wordt.

Omdat een correct gebruik van mondmaskers essentieel is verwijzen we voor bijkomende en specifiekere instructies voor het gebruik ervan naar bijlage 2 en naar het instructiefilmpje dat voor onze consultatiebureaus ontwikkeld werd: [Instructies voor cb-medewerkers](#).

Enkel onder de hierboven beschreven situaties is het toegelaten een mondmasker te dragen.

d. Zorg voor zieke baby's

We vinden het belangrijk om, in afstemming met ons medisch team, ook richtlijnen te formuleren voor de zorg voor zieke baby's:

- Handhygiëne voor en na elke verzorging zijn essentieel (bv badje, voeding geven...).
- Bij een luierwissel gebruik je handschoenen.
- Indien neusspoeling/aerosol nodig is:
 - Handhygiëne voor en na!
 - Als een kind besmet is met het coronavirus COVID-19, zal de vloeistof die uit de neus spoelt en al het materiaal dat gebruikt wordt, ook besmet zijn. Tijdens de spoeling/aerosol zullen druppeltjes met het coronavirus meer verspreid worden.
 - Gebruik de aanbevolen beschermende materialen naargelang de handeling.
 - Neusspoeling: leg het kind op de zij en ga achter het kind staan. Spoel het bovenste neusgat. Eventuele vloeistof die uit de neus vloeit, komt langs het onderste neusgat eruit. Draai het kind en doe hetzelfde aan de andere kant. Gebruik eventueel papieren zakdoekjes om alles op te vangen.
 - Aerosol:
 - Wanneer kind hulp nodig heeft: zet het kind op je schoot met de rug van het kind tegen jouw borst, zodat het aangezicht van het kind van jou weg gekeerd is.
 - Wanneer kind geen hulp nodig heeft: zet het kind apart gedurende de duur van de aerosol.
 - Reinig alle oppervlakken en materialen die vuil werden met een sopje met warm water.

We vinden het belangrijk je nogmaals hartelijk danken voor de bijzondere inspanningen die je elke dag weer levert om ook in deze moeilijke tijden het recht op kansrijk opgroeien voor onze kinderen en jongeren mee te helpen realiseren.

Met vriendelijke groeten,

Katrien Verhegge
Administrateur-generaal
Agentschap Opgroeien

Bijlage 1: contactgegevens Zorg en Gezondheid, Infectieziektebestrijding en vaccinatie

Infectieziektebestrijding heeft een locatie in elke provincie

Voor het melden van een COVID-besmetting of informatie erover kunt u tijdens de kantooruren terecht bij de provinciale diensten infectieziektebestrijding.

Infectieziektebestrijding Antwerpen

Dr. Wim Flipse

Anna Bijnsgebouw, Lange Kievitstraat 111-113 bus 31, 2018 Antwerpen

Tel. 03 224 62 06 - Fax 03 224 62 01

E-mail: wim.flipse@vlaanderen.be

Infectieziektebestrijding Limburg

Dr. Wouter Dhaeze (tijdelijke vervanging)

Dirk Boutsgebouw, Diestsepoort 6 bus 52, 3000 Leuven

Tel. 016 66 63 53 - Fax 016 66 63 55

E-mail: wouter.dhaeze@vlaanderen.be

Infectieziektebestrijding Oost-Vlaanderen

Dr. Naïma Hammami

Virginie Lovelinggebouw, Koningin Maria Hendrikaplein 70 bus 55, 9000 Gent

Tel. 09 276 13 70 - Fax 09 276 13 85

E-mail: naima.hammami@vlaanderen.be

Infectieziektebestrijding Vlaams-Brabant

Dr. Wouter Dhaeze

Dirk Boutsgebouw, Diestsepoort 6 bus 52, 3000 Leuven

Tel. 016 66 63 53 - Fax 016 66 63 55

E-mail: wouter.dhaeze@vlaanderen.be

Infectieziekten die voorkomen in een organisatie of (zorg)voorziening die uitsluitend behoort tot de Vlaamse Gemeenschap in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest kunt u ook melden aan infectieziektebestrijding Vlaams-Brabant.

Infectieziektebestrijding West-Vlaanderen

Dr. Valeska Laisnez

Jacob van Maerlantgebouw, Koning Albert I-laan 1-2 bus 53, 8200 Brugge

Tel. 050 24 79 15 - Fax 050 24 79 05

E-mail: valeska.laisnez@vlaanderen.be

Dringend melden van COVID-uitbraak

Voor het dringend melden van infectieziekten kunt u buiten de kantooruren de dienstdoende arts infectieziektebestrijding bereiken op het nummer **02 512 93 89**

Bijlage 2: gebruik mondermaskers

2 types monmaskers

- een chirurgisch monmasker. Afhankelijk van de levering heeft het chirurgische masker elastiekjes of lintjes.

of

- een handgemaakt, herbruikbaar monmasker

Een monmasker voorkomt de verspreiding van virussen . Dé voorwaarde hiertoe is dat je het monmasker correct gebruikt. *Gebruik je een monmasker niet correct, dan verhoog je net de kans op besmetting.*

Wat betekent correct gebruik ?

- Je wast je handen met water en zeep .
- Je doet het monmasker op een correcte manier aan.

CHIRURGISCH MONDMASKER (met elastiekjes of lintjes)

Stap 1: Open het masker zodat het bol komt te staan. De gekleurde zijde aan de buitenkant!

Stap 2: Neem het vast bij de elastieken en trek de onderzijde over je kin.

Stap 3: Trek de elastieken van het masker over je oren.

Stap 4: Druk het metalen 'clipje' rond de neus stevig aan.

Stap 5: Druk het masker aan de bovenzijde goed aan. Beweeg je vingers langs de bovenzijde van het masker tot aan de zijkant van je gelaat.

Stap 6: Druk het masker nog eens een laatste keer stevig aan rond de neus. Het masker moet mond, neus en kin bedekken. *Tip: Als je een bril draagt, zet deze er dan bovenop.*

Stap 7: Check of je masker goed afsluit: adem diep in- en uit door je mond. Je moet het masker zien aanspannen en 'opblazen' ter hoogte van je mond.

c. Tijdens het dragen van het mondmasker

- Raak het mondmasker niet aan.
 - o Doe je dit (per ongeluk) toch? Was dan opnieuw je handen.
- Als je masker nat wordt, verwijder je het en plaats je een nieuw waarbij je dezelfde procedure volgt. Vergeet hierbij zeker niet je handen te wassen (punt a).

d. Je doet het mondmasker op een correcte manier uit.

- Zorg dat je de voorzijde van het masker niet aanraakt. Verwijder het daarom door achteraan bij de elastiekjes te beginnen en plooi het masker naar binnen.
- Verwijder het meteen uit de buurt van je gezicht.
- Deponeer het mondmasker in de gewone vuilbak (restafval).
- Was je handen met water en zeep.

HANDGEMAAKT MONDMASKER

Instructies om het handgemaakt mondmasker klaar te maken voor volgend gebruik (zie ook filmpje).

- Was het mondmasker op 60° met gewoon wasmiddel.
- Strijk het mondmasker.
- Bewaar het mondmasker in een zuiver recipiënt bv propere plastic zak of doos.

- **masker aan en uit doen : filmpje gemaakt voor het consultatiebureau**

<https://www.youtube.com/watch?v=IRzNVh71ISk>

<https://maakjemondmasker.be/#dragen>

- **Correct handen wassen:**

<https://www.youtube.com/watch?v=ioppHbcUk-0&feature=youtu.be>

- **Handschoenen aan en uit doen:**

<https://www.youtube.com/watch?v=Cj62mGAfbR0&feature=youtu.be>

Geen 2 paar handschoenen, maskers of schorten over elkaar aandoen dan verspreid je nog meer het virus.

- **Schorten**

<https://www.zorg-en-gezondheid.be/covid-19-correct-gebruik-van-beschermingsmateriaal>

(helemaal onderaan)

meer info <https://www.zorg-en-gezondheid.be/covid-19-hygiene-en-bescherming>

